

ZVÍŘÁTKA OD KŮZLÁTEK PO PSA BASKERVILLESSKÉHO

■ Druhým inspirativním představením rakovnické Popelky 2010 byla pohádka o zlobení divadelního souboru **Buchty a loutky Praha Neposlušná kůzlátka**. Práci souboru nás za celý tvůrčí kolektiv provedl svým povídáním režisér a herec **Vít Brukner**.

Jaká je historie a současnost Buchet a loutek?

Jsme absolventi pražské loutkařské fakulty, vznikli jsme v roce 1991, tudíž příští rok oslavíme dvacet let výročí. Vznikli jsme v Chebu, kde po devadesátém roce chtěli založit soubor. Osloven byl jeden z našich kolegů, ten dal všechno dohromady a my jsme tam v šesti lidech odjeli na dva a půl roku hrát loutkové divadlo. Pak jsme se opět vrátili do Prahy, na volnou nohu a od té doby na volné noze stále jsme. Již šestým rokem jsme trvalými hosty Švandova divadla.

Děláte výhradně loutkové představení?

Ano, patříme do této škatulky, ale děláme představení pro dospělé i pro děti. Máme na repertoáru spoustu zvířátek. O třech prasátkách, jak se sežere vlk, Žabáka Valentina, Zlatou husu, pak autorskou vánoční pohádku Andělíček Toníček a pak koncert Popeláři jedou, což jsou scénky s písničkami určené pro děti s rodiči. Teď zkoušíme nové vánoční představení Anička a beránek. Pro dospělé hrajeme Psa Baskervilleského, pak legrační hru o boxerovi, Tibet – tajemství červené krabíčky...

Jak řešíte režii?

Vždycky si někdo řekne, to bych chtěl dělat, vybere si představení, musí všechno připravit a pak hru zinscenujeme. Střídáme se, takže já jsem teď asi dvanáctý v řadě na další představení... Vedle naší současné produkce nejsme schopni nastudovat ročně více než dvě hry. Většinou uděláme jedno

pro děti, jedno pro dospělé. Pro novém roce plánujeme takové rychlovky, parodie na filmy, ale ještě nevíme, jestli se to vůbec podaří.

Líší se souznění s diváky podle toho, pro koho hrajete?

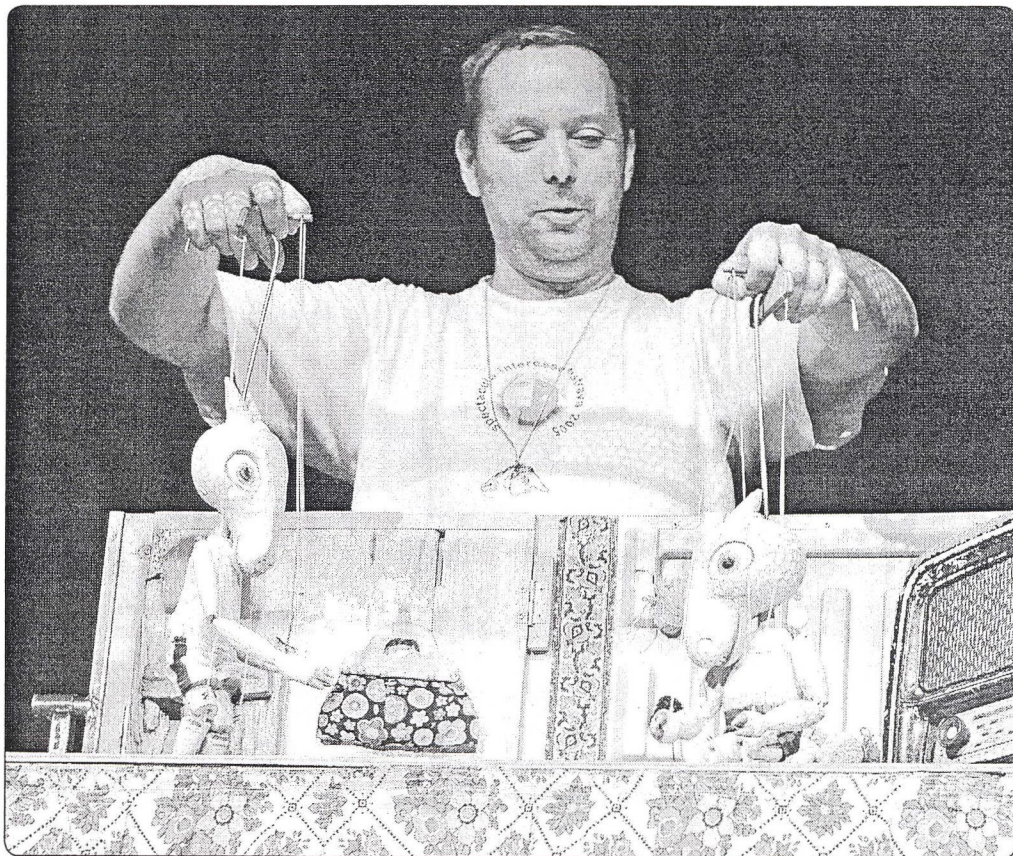
Vždycky je rozdíl, jestli hrajete ve školce, nebo o víkendová představení, kam chodí děti s rodiči. Další specifikum jsou děti z venkova, které jsou daleko poctivější v dělení ten je špatný a ten dobrý. Tam víc fandí kůzlátkům. Ve školkách je zřejmě rozdíl podle toho, ja-

ké jsou paní učitelky. Někde reagují děti naprosto perfektně, svobodně, umí vycítit situaci, kdežto jinde, kde je třeba držet příliš zkrátka, je cítit i určitá nepřírozenost v reakcích.

Pracujete s předem hotovými texty?

To nikdy, my nejsme schopni si je zapamatovat, takže si je musíme sami vytvořit. Děláme tradiční loutkové barokní divadlo. Kukátko, dvě tři marionety, herci. Nemícháme do textů programově nějaká témata, ta jsou podle mě silná sama o sobě. Jen si tam každý asi dáme svá osobní témata, tak, aby nás to bavilo.

Petra Jirásková

MÁME ZPĚTNOU VAZBU I OD RODIČŮ

■ Režisérka, zároveň učitelka a vedoucí spolku studentů oboru **Dramatická výchova SPgŠ v Krnově** je tvůrčí páteří pátečního představení **Ostrov tet**. Jak funguje soubor a s jakými reakcemi nejen dětských diváků se setkali nám prozradila paní **Petra Severinová**.

Poprosím Vás o představení vašeho souboru...

Působíme při pedagogické škole v Krnově nyní již čtvrtou sezónu. Naši členové jsou studenti všech ročníků, takže se nám soubor postupně obměňuje, každý rok maturanti odchází a prváci nastupují. Uvedená inscenace je naše třetí, v současnosti už pracujeme na čtvrté. Evou Ibbotsonovou jsme se inspirovali už v naší předchozí inscenaci *Duch do domu*, která vznikla podle jejího románu *Strašidlo po telefonu*. Učím na škole dramatický obor a členové souboru jsou všichni mí studenti se specializací *Dramatická výchova*. Kromě mých hodin se snažím je vzdělávat i na seminářích na Hronově, v Chrudimi a na jiných dílnách. K mému potěšení každoročně tak dva až tři maturanti odcházejí studovat na umělecké školy.

Jste spokojená s vaším výkonem?

Byla dvě představení, první se nám hrálo úplně špatně, druhé úplně dobře. Na prvním jsme dlouho hledali spojení s diváky. Byli moc hodní, byli potichoučku a dlouho jsme neměli žádnou zpětnou vazbu, z čehož jsme byli trochu nervózní. Polední představení bylo úplně jiné.

Zabýváte se i jinými odvětvími, než divadlem pro děti?

Máme spoustu divadelních aktivit. V létě jezdíme kočovat po vesnicích a hrajeme kramářské písně s živou hudbou, děláme čísla jen tak pro naše známé či věci na zakázku například do kampaně pro město Krnov, večery poezie a slova... Je toho spousta.

Co Vás vedlo k výběru předlohy?

Před dvěma lety jsme byli na národní přehlídce v Trutnově a viděli jsme zdramatizovanou povídku, která nás velice zaujala. Zjistili jsme, že ji napsala Eva Ibbotsonová, a hned jak jsme přijeli domů vyhledala jsem v knihovně její díla, přečetla je a byla z toho nová láska.

Jakou máte zpětnou vazbu od dětí?

U nás v Krnově zveme i školy, takže máme i výkresy nebo slohové práce o našem představení. Ale máme jednu zajímavou zpětnou vazbu i od rodičů, na které jsme mířili taky. Po premiéře za jednou z našich členek přišla maminka a vynadala

jí, že mi prozradila hlášky z domova a já je napsala do scénáře.

Plánujete pokračovat v podobných tématech?

Máme takovou tradici, že čtvrtáci si mohou vybrat, o čem chtějí svůj poslední rok hrát. Letošní maturanti už nechtěli hrát tolik o fantazii a pro tak malé děti, takže letošní hra bude zaměřená na jejich vrstevníky, bude to dramatizace z prostředí střední školy. Využijeme též, že máme v souboru muzikanty, budeme mít živou hudbu. Celá inscenace pak bude zasazená do osmdesátých let.

Petra Jirásková

CUKR KÁVA ČERVI VEN

■ Soubor **Červiven**, tvořený studenty pedagogické školy v Krnově, je dalším z nováčků letošní *Popelky*. Upoutal na sebe pozornost především objevnou dramaturgií, když přivezl do Rakovníka inscenaci **Ostrov tet**. Jde o dramatizaci stejnojmenné fantazy knihy britské spisovatelky Evy Ibbotsonové. Titul objevila a dramatizaci napsala režisérka inscenace Petra Severinová. Na přehlídce činoherního divadla pro děti a mládež museli „Červiveňáci“ nutně zazářit už jen a prostě tím, že se poctivě pokusili o interpretační divadlo. Jde totiž o první soubor letošní *Popelky*, který si s tématem své divadelní inscenace nepohrává, ale vykládá je. A jde o téma závažné, potřebné a současné.

Na jevišti ožívá v podání krnovských velký příběh o dvanáctiletých dětech, kterým jejich rodiny nenabízejí žádné smysluplné podněty k životu ani dostatečné citové zázemí. Jednoho dne jsou obě děti, Minetta a Fabio, nezávisle na sobě uneseny nebo, chcete-li, nalezeny a odvezeny tetami z fiktivní pečovatelské agentury na fantazijský *Ostrov tet*, kde jsou nuceny začít nový život. Tety od dětí očekávají,

že jednou v budoucnosti převezmou péči o unikátní a lidem dosud skrytý ostrov na své bedra. V průběhu děje Minetta a Fabio postupně přehodnocují svoje postoje k nové životní situaci. Krok za krokem se s ostrovem sžívají, poznávají jeho obyvatele, objevují skutečné lidské hodnoty v okolním světě i v sobě samých, aby právě uvnitř sebe našli i odhodlání se v pravou chvíli pro zachování toho-

to ideálního ostrova obětovat. Tématem inscenace je optimální formování charakteru čerstvě dospívajících teenagerů, kteří se na tajemném fantazijském ostrově odpoutávají od dosavadní výchovy a postupně přirozeně a svobodně přehodnocují svůj vnitřní žebříček etických hodnot. Nalézají lásku a přátelství, a co víc, naleznou v sobě i přirozenou zodpovědnost za ty, s nimiž se mají rádi. Hodnotné je

i vedlejší téma „včerejška“, který si všichni neseme kdesi v sobě a nadobro utéct před ním nemůžeme. Tento motiv se důmyslně propojuje s hlavní tematickou linií prostřednictvím postavy tulína Huberta, který se v závěru hry rozhodne sléci svou tulíní kůži a navázat na svou lidskou (právníckou) minulost, aby mohl účinně zasáhnout do finálního právního sporu ve prospěch dětí a tet.

Petra Severinová nabídla svému souboru velký příběh se silným etickým přesahem, ale nedokázala jej bohužel dostatečně obratně jevištně uchopit. Největší rezervy má inscenace v nepřesně vybudovaných dramatických situacích a v nedostatečné přesvědčivosti průběžného jednání

postav. Dramatické situace jsou pojmenovány toliko slovem, nemají však v jednání dramatických postav respektive v dostatečně přesvědčivém a vědomém jednání jejich představitelů patřičnou oporu. Víme si ce, co nám postavy sdělují prostřednictvím replik, ovšem tato sdělení nevyplývají z posto-
jů, které herci ve svých rolích na scéně zaujmají k jednotlivým spoluhráčům, informacím nebo událostem. Jedna dramatická situace tak přirozeně neústí do druhé, spíše se jed-
na v druhou rozplývá. Jednání herců je proto málo zřetelné. Za příklad nezřetelně vyložených dramatických postav lze použít postavy obou tet. O Koře se v programové bro-
žuře dočteme, že je umělecky založená, což vyplývá i z dialo-
gů a v první řadě z koncepce jejího kostýmu. Rovněž v případě tety Ety, která má působit jako

praktická pečovatelka, je hlavním odlišovacím znakem kos-
tým. Dramatickým jednáním jsou si ovšem obě teti nešťast-
ně podobné a nic na tom nez-
mění fakta, že Kora hraje na klavír, zatímco Eta pečuje o sva-
činy v podobě koláčků... Su-
verénně nejpresvědčivější he-
recký výkon inscenace odvádí Adam Wicha v roli Fabia. Zůstá-
vá však jen těžko zodpověditel-
nou otázkou, nakolik je to přes-
nějším režijním vyložením dra-
matické postavy a nakolik je-
ho přirozenou hereckou intu-
icí. A neměl bych opomenout
ani přesvědčivý výkon režisér-
ky Petry Severinové v několika
epizodních rolích.

Pozoruhodným motivem dra-
matického textu je light motiv
hry Cukr káva limonáda... Nej-
prve jde skutečně jen o dětskou
hru, v průběhu dramatického
děje však nabývá na metafo-
ričnosti. Stává se působivým

symbolem hledání cesty jed-
noho člověka k druhému a pro-
razuje ledacos o vývoji vztahů
mezi postavami. S křehkostí
a něhou. Problém je opět v tom,
že ani tento krásný nápad ne-
ní z inscenace dost čitelný bez
opory v dramatickém jednání.
Jak již bylo výše napsáno, nejde
o původní drama. Jde o drama-
tizaci. Není snadné být součas-
ně autorem dramatizace i reži-
sérem a zachovat si dostatečný
nadhled nad celou režijně dra-
maturgickou koncepcí. Dialog
s dramaturgem by ve fázi pří-
pravy konečné podoby textu jistě
prospěl. Způsob vyprávění je
místy příliš epický. Nejmarkant-
něji se to projevuje ve scénách
vyprávění o třetí tetě a o tuliní
babičce, kde Petra Severinová
přivolává na pomoc zcela ne-
dramatické figury vyprávěčů.
Inscenace kombinuje postupy
iluzivního divadla z prvky antiilu-
ze, nápaditě pracuje s loutkami

dětí a tet lezoucími po skalách na
ostrově. Iluzivnost ovšem v celku
inscenace jednoznačně převládá.
Režisérka přináší celou řadu dob-
rých a dramaticky funkčních ná-
padů a zkratk (scéna s mailová-
ním, pojetí názoru lidu u soudu
a mnohé další), ne vždy je však
dokáže stejně funkčně uvést do
chodu na scéně.

Mezi výrazná pozitiva inscena-
ce náleží její scénografie (Jan
Zapletal a Renata Šebestová).
Nejsilnější je pochopitelně ve
vynalézavě jednoduchém po-
jetí fantazijního světa Ostrova
tet, zejména v realizaci kostý-
mu a masky obřího ptáka bobo.
Přes veškerá četná úskalí je
Ostrov tet divadelní inscenací,
která bez nabubřelých ambic
a přesto s vysokými cíli a bez-
pečně dobrým instančním zá-
měrem usiluje o kultivaci diva-
dla (a zejména dramaturgie)
pro děti a mládež.

Luděk Horký

„JEDNOU JE NĚCO POPADLO (Buchty a loutky) A NE, A NE, JE TO PUSTIT!!“ ANEB ROZPTYL (NE)TRADIČNÍM LOUTKOVÝM DIVADLEM

■ Druhé inspirativní představení rakovnické přehlídky potvr-
dilo oprávněnost zařazování inspirativních představení do
programu, a to i v případě uvedení nečinoherních inscenací.

Když soubor Buchty a loutky
rozjel své představení inscena-
ce Neposlušná kůzlátka věru
jsme netušili, jakou službu pro-
kazuje nám všem. Jak svým las-
kavým humorem, svými divadel-
ními prostředky a způsobem vy-
právění notoricky známého po-
hádkového příběhu ukáže jed-
nu z cest, jak se svobodně a su-
verénně pohybovat na poli diva-
dla pro děti. Je dobré si to občas
připomenout.

Téměř ukázková inscenace, kte-
rá zpětně něžně upozorňuje na
základní principy nejen loutkově-
ho divadla pro děti. Zajímavým
aspektem bylo, že loutková in-
scenace mnohdy nabízí způso-
by a řešení problémů, se který-
mi se doposud na této přehlídce

potýkaly inscenace činoherní. Zá-
sadně je to patrné v případě tzv.
divadelní zkratky, kterou Buchty
a loutky zvládají s bravurou sobě
vlastní. Vykreslení dětského světa
tří kůzlečích kluků (Karel, Jenda
a Franta) přes „primitivní“ dialog
mezi chlapci, který jednoznačně
vykrytalizuje charakter každého
z nich, vede k jejich stručné, jas-
né a přesné individualizaci.

Fungování ve slovní i situační ro-
vině se sobě vlastním nadhledem
a komentářem skrze četné zcizo-
vání, nikterak nenarušuje vcítění
se diváka do příběhu, a tím spo-
lečného spoluprožívání až do sa-
mého „dobrého“ konce. Inscena-
ce naplněna pozitivním přístupem,
jak k divákovi, tak i k příbě-
hu samotnému, vede k jeho sku-

tečnému a plnohodnotnému na-
plnění. Naplnění po stránce for-
mální i obsahové. Vynikající prá-
ce s loutkou využívající maximál-
ně její možnosti byla vždy silnou
stránkou Buchet a loutek. Z této
pak vyplývá svoboda projevu bez
jakýchkoliv zámků upocenosti
a upachtěnosti. Ona uvolněnost
pak vede ke svobodným reakcím
a komunikaci s publikem, která
je na výsost profesionální a pro
mnohé soubory nejen inspira-
tivní, ale až příkladná. Nepra-
cuje s divákem kolektivním, ale
vzbuzuje v každém z nich pocit
nepostradatelnosti pro zdárný
průběh divadelního představe-
ní. A já se ptám, kolikrát v živo-
tě tento pocit v hledišti zažijete?!
Většinou jste pouhými bezmoc-
ně přihlížejícími, kteří nemohou
ovlivnit průběh děje. Ano, Buch-
ty a loutky sice přesně cíleně vědí,
co chtějí a odkud kam jdou, ale

vybaví vás hned úvodním vstu-
pem (víte, na co jste přišli? - mo-
bilní telefony) onou výše zmiňo-
vanou svobodou.

Antiiluzivní přístup inscenáto-
rů se odrážel v odezvě dětské-
ho i dospělého diváka vyváže-
ným způsobem, aniž byla ta či
ona skupina šizena. Prostě by-
lo to fér. V přístupu k divákovi
i ve způsobu zpracování. Pou-
žití situace loutkového „diva-
dla na divadle“ s odkazem na
„tradiční“ zpracování, která by-
la začleněna logicky do děje, se
stala vrcholným číslem zejmé-
na pro všechny „zasvěcené“.
A ještě jedno nemohu opome-
nout s připomínkou loutek vyře-
zaných z lipového dřeva. Prostě
mi to připadalo „české“. A tak
jsem zase jednou pyšný na to,
že jsem Čech. A to se nehraje
hokej, ale „jenom“ divadlo.

Jaromír Hruška

Program

Sobota 6. listopadu 2010

10.00 – 11.50

1. neratovická divadelní společnost/režie: Miroslav Král
J. Jílek, M. Král: PTÁK OHNIVÁK A LIŠKA RYŠKA

11.50 – 13.30 » Porada poroty, práce v dětských skupinách

13.30 – 15.00 » Rozborový seminář a reflexe dětských skupin

15.00 – 15.40

DS BEZGEST Moravský Krumlov/režie: Marek Ostrovský
Bořivoj Švéda: O RYTÍŘI BOJANOVÍ

15.40 – 17.00 » Porada poroty, práce v dětských skupinách

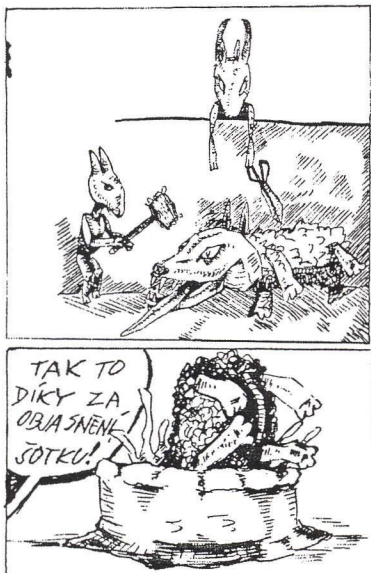
17.00 – 18.30 » Rozborový seminář a reflexe dětských skupin

18.30 – 19.30 » *Inspirativní představení*

Naivní divadlo Liberec: NEKLAN.CZ ANEB ZE STARÝCH POVĚSTÍ ČESKÝCH

19.30 – 21.00 » Porada poroty, práce v dětských skupinách

21.00 – 22.30 » Diskuze a reflexe dětských skupin

Pozdravuální sloupky

Quis custodiet ipsos custodes? neboli Kdo bude hlídat hlídače?, ptá se Iuvenalis ve svých Satirách. Nenechme nic náhodu a pokračujme proto v linii, kterou jsme načili v úvodních číslech Kukátka. Ze shlédnutelných inscenací opět vyplývá spousta závěrů. Je dokonce vidět, že si tvůrci berou ponaučení i z našich edukativních sloupků. Kupříkladu včerejší výzva k vybavení postav ocásky za účelem spolehlivého získání divákovy náklonosti očividně padla na úrodnou půdu a v prvním představení jsme měli možnost zahlédnout ocas téměř monumentální. Nelze ovšem popřít, že druhou stranou mince je znatelná únava účastníku přehlídky, což se odrazilo i na formativních poučkách dnešního dne: Je třeba se vyvarovat diletantskému zápasení s materiálem. Ani nevíte, jak moc si pak odborníci myslí, že je to škoda. Problém nastal i v jiné situaci. Jednalo se o to, že jsme nevěděli, že se jednalo. A nejen o to. Je až s podivem, jaké filozofické přesahy lze z různých reflexí vytěžit. Ovšem pozor, filozofie „já přijdu zleva, tady projdu a někam dojdu“ není hercova nejlepší evoluční strategie. Přijměte též varování, že v odpovědi na žádost o reflexi se vám může dostat žádostivosti – například v podobě dotazu po telefonním čísle či facebook kontaktu. Ovšem lze se tak dočkat i poučení, že „gentleman = hezkej, chytrej, slušnej“, což rozhodně není k zahzení. Nejlepší ovšem je, když si můžete dělat, co chcete, koupat se a nemusíte poslouchat řeči...

Maggi Ster

Pozn: Ani já se nevyvaruji všech chyb, proto beru zpět včerejší výzvu k využití vlakového spojení. Mohlo by se totiž jednat o zavádějící prvek odkazující ke skutečnosti, že se děj odehrává v minulosti...

IN MEDIO SEDET INCLITA VIRTUS

Slovutná ctnost sedí uprostřed (Zlatá střední cesta)

DATABÁZE ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

je jedním ze tří podprojektů společného projektu NIPOS a Institutu umění – Divadelního ústavu UCHOVÁNÍ A PREZENTACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČESKÉHO A SVĚTOVÉHO DIVADLA, který získal prestižní evropský GRANT Z TZV. NORSKÝCH FONDŮ. Informace: WWW.THEATRE-HERITAGE.CZ

Otevřená a na webu www.amaterskedivadlo.cz přístupná encyklopedická databáze shromažďuje informace o historii a současnosti amatérských divadelních aktivit na území České republiky. Na webu je už kolem 75 tisíc hesel a obrazových i písemných dokumentů. Z toho je přes 13 tisíc souborů a přes 1600 hesel významných osobností.

Nechybí údaje o vašem souboru? Jsou dost aktuální? Našli jste v osobnostech své kolegy, o kterých víte, že jsou „duší“ vašeho ansámblu. Ne? Pak pomozte, napište, pošlete informace, fotografie, krátká videa. Nejlépe e-mailem.

Spolupracujte na projektu, který chce pomoci tomu, aby se amatérské divadlo stalo součástí naší kulturní paměti.

KONTAKT: divadlo.baze@nipos-mk.cz